

схемі в овали, що утворюють «ніжки». Якщо цю схему учням пропонує вчитель під час вивчення нового матеріалу, то поняття доцільно розташовувати у такій послідовності, в якій вони трапляються в тексті, що висвітлює матеріал теми. Якщо ж схему будують учні під час закріплення вивченого матеріалу, це не завжди доцільно, оскільки, пригадуючи послідовність понять в матеріалі теми, учні можуть механічно відтворювати його структуру, не вдумуючись у зміст. Вільне з боку учня впорядкування понять сприяє більш повному виявленню індивідуальних особливостей, уявлень кожного окремого учня з даної теми, їх змістовної структури, а також труднощів, з якими зіткнувся учень.

3. За потреби можна подовжувати кожну «ніжку», додаючи до неї ключові слова або фрази, що становитимуть важливу основу для запам'ятовування.

Інший вид конспектів-схем, що розроблялися студентами, — це схеми «генеалогічне дерево». Вони унаочнюють зв'язки понять, явищ, акцентують логічні зв'язки.

Отже, опорні конспекти-схеми можуть мати довільну форму подання як за логікою, так і за стрункністю та графічними особливостями. Важливо, щоб зовнішні чинники (те, що зображено на схемі-рисунок і як саме виконано це зображення) відповідали внутрішнім особливостям матеріалу та емоційному стану учня, якого вчитель хоче досягти з метою кращого сприйняття ним навчального матеріалу.

С. Г. ГОЛОВКО, канд. іст. наук, доцент кафедри історії НАУ

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА МОДУЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ

Технології модульного навчання активно запроваджуються у вищих навчальних закладах під час вивчення як спеціального, так і загального циклу. Пояснюється це загальною інтенсифікацією навчального процесу, зростанням вимог до професійної компетентності майбутніх фахівців, збільшенням ваги самостійної роботи студентів.

Так, на вивчення історії України студентами першого курсу інженерних спеціальностей у поточному навчальному році відводиться 36 годин аудиторних занять (18 лекційних та 18 семінарських), тоді як у минулому навчальному році — 72 години (по 36 годин лекційних та семінарських). Значне зростання ваги самостійної роботи зумовило потребу переходу на модульну систему навчання і, відповідно, пошук адекватних форм та методів контролю, які б дозволили об'єктивно оцінити рівень оволодіння студентами програмним матеріалом.

Серед переваг модульної технології можна виокремити рівномірний та органічний розподіл навчального матеріалу за модулями та навантаження на студента; поглиблення диференціації навчання завдяки чіткій структурованості навчального матеріалу.

Ефективність здійснення контролю залежить від того, наскільки витримані будуть основні принципи модульної побудови курсу:

- визначення чіткої інтегрованої мети навчання;
- проведення чіткої структуризації процесу навчання (розробка модульного варіанта навчальної програми, визначення набору знань та умінь, які вивчатимуться та формуватимуться у кожному з модулів);
- визначення та розробка методів і засобів контролю для модулів;
- забезпечення структурних одиниць належним дидактичним матеріалом, орієнтованим як на досягнення навчальної мети за реалізації окремого модуля, так і на інтегровану мету⁵.

Для забезпечення систематичного контролю при такому вивченні курсу було обрано модульно-рейтингову систему контролю та оцінювання навчальної діяльності студентів. Курс «Історія України» поділено на 10 модулів, які згруповано у три основні блоки. Вивчення кожного блоку модулів завершується письмовою контрольною роботою, яка оцінюється до 15 балів. Крім цього, оцінюються доповіді на семінарських заняттях (від 3 до 5 балів) та доповнення (від 1 до 5 балів). Під час оцінювання враховується написання рефератів (до 10 балів) та участь у конференціях (до 10 балів) і олімпіадах з історії (до 10). При цьому за невиконання з неповажних причин завдань модульного контролю (письмова контрольна робота) кількість балів зменшується на 15. Завершується вивчення курсу диференційованим заліком.

Залікова оцінка виставляється на останньому семінарському занятті за відповідною шкалою (набрані студентами бали поточного та модульного контролю переводяться у чотирибальну шкалу оцінювання: 100—91 балів — відмінно, 90—71 — добре, 70—50 — задовільно, менше 50 — незадовільно). Коли студент протягом вивчення курсу набирає менше 50 балів і отримує, відповідно, незадовільну оцінку, з дозволу деканату студенту надається можливість скласти іспит з дисципліни.

Запровадження модульно-рейтингового контролю дало змогу зробити більш ефективним процес навчання студентів першого курсу, стимулювати їх самостійну науково-пошукову роботу. Зросла кількість студентів, які беруть участь у вузівських конференціях, виконують ґрунтовні роботи.

⁵Арестенко В. В., Качурівський В. О., Соловій Н. М., Романишина Л. М. Нові освітні технології у підготовці майбутніх фахівців // Матеріали міжнар. наук.-теор. конф. — К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000. — Ч. 1. — С. 74—76.